KINNITATUD
Keskkonnaameti
4.11.2026
korraldusega nr 1-3/26/462

RAVA LOODUSALA KAITSEKORRALDUSKAVA

KESKKONNAAMET

ŠVEITSI–EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Kaasrahastanud Šveitsi riik majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks Euroopa Liidus.

Keskkonnaamet 2026

Sisukord

1. ALA ISELOOMUSTUS 5
1.1 Uuritus 6
1.1.1 Läbiviidud inventuurid ja uuringud 6
1.1.2 Riiklik seire 6
2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID 7
2.1 Elupaigatüübid 7
2.2 Liigid 9
3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED 10
4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED 10
5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE 13
6. KÜLASTUSKORRALDUS 14
KASUTATUD ANDMEALLIKAD 15
LISA 1. Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine 16

Eessõna

Kaitsekorralduskava on koostatud vastavalt määrusele „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ning kaitsekorralduskava kinnitaja määramine".

Kaitsekorralduskava annab soovitused kaitstava ala valitsejale kaitse-eesmärkide saavutamise parimatest viisidest, kuid ei loo õigusi ega kohustusi kolmandatele isikutele. Kaitsekorralduskava on koostatud tähtajatult. Kava vaadatakse üle ja vajadusel uuendatakse vähemalt iga 12 aasta tagant (vaadatakse üle eesmärgid ja tegevused), kuid põhjendatud juhtudel uuendatakse kava ka varem (väärtuste kaitse tagamise eesmärgil lähtuvalt tulemuslikkuse hindamise või uue inventuuri andmetest).

Keskkonnaameti 15.11.2016 käskkirjaga nr 1-2/16/18 kinnitatud Rava maastikukaitseala kaitsekorralduskava aastateks 2017–2026 tunnistatakse kehtetuks.

Kava sisaldab ala üldiseloomustust, alal leiduvate loodusväärtuste kaitse-eesmärke, mõjutegureid, vajalikke kaitsemeetmeid ja kaitsekorralduslikke tegevusi, tulemuslikkuse hindamist, ala ja selle väärtuste tutvustamist ning külastuskorraldust.

Kaitsekorralduskavale on lisatud eelmise perioodi kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise aruanne (lisa 1).

Kava koostamist koordineeris Kristi Pai. Kava avalikustamine toimus 14. oktoobrist kuni 30. oktoobrini 2026. Kuna loodusala on väike ja paikneb riigimaal, siis avalikkuse kaasamise koosolekut ei planeeritud. Avalikustamise perioodil kavale ettepanekuid ei esitatud.

Kava juures on tegevuste ja kaitse-eesmärkide kaardikihid, mis on tab formaadis.

Kaitsekorralduskava on valminud Šveitsi-Eesti koostööprogrammi (2022–2029) elurikkuse programmi raames, mille eesmärk on tõhustada looduskaitse valdkonda. Programmi rahastavad Šveits ja Eesti riik. Šveitsi Konföderatsioon ega programmi elluviimisega seotud asutused ei vastuta kaitsekorralduskavas esitatud informatsiooni õigsuse ega selle kasutamise eest.

Kasutatud lühendid, mõisted ja selgitused

EELIS – Eesti Looduse Infosüsteem
Elupaigatüüp – elupaik, mis vastab loodusdirektiivi I lisas nimetatud tüübile
FRV (*favourable reference value*) – soodne võrdlusväärtus. Nii levila kui ka pindala soodsa või ebasoodsa seisundi kindlakstegemiseks on vaja kehtestada neile parameetritele künnisväärtused. Neid künnisväärtusi nimetatakse soodsateks võrdlusväärtusteks
Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine – kaitsekorralduse tõhususe analüüsimine vastavalt kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamise metoodikale, mille eesmärk on hinnata, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja väärtuste seisundi paranemise
Kaitseväärtus – kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk)
KeA – Keskkonnaamet
KliM – Kliimaministeerium
KKK – kaitsekorralduskava
LKS – looduskaitseseadus
LoA – loodusala (loodusdirektiivi I ja II lisas nimetatud elupaigatüüpide või liikide kaitseks asutatud ala)
LoD – loodusdirektiiv (käsitleb ohustatud elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsepõhimõtteid)
MKA – maastikukaitseala
Mõjutegur (impact) – ohutegur + survetegur
Ohutegur (threat) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutada võiv tegur (mõju veel ei ole, aga võib tekkida)
RMK – Riigimetsa Majandamise Keskus
SDF (standard data form) – Natura standardandmebaas ehk standardne andmevorm
Seisundi parandamine – arvestatava looduskaitselise seisundiga (C) elupaikade seisundi parandamine (kraavide sulgemine, looduslikule arengule jätmine jms)
Survetegur (pressure) – kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist mõjutav positiivne või negatiivne tegur (näiteks intensiivne maakasutus, reostuskoormus, häiringud, karjatamine jms)
Säilitamine – olemasolevate väärtuste säilitamine (seisund ei muutu halvemaks, säilitamine ei tähenda seda, et seisund peab jääma samaks; looduslik areng)
Taastamine – tegevused, mis on seotud olemasolevate, kuid halvenenud struktuuriga elupaigatüüpide taastamisega (näiteks pärandniidud, sood)
Tulemuslikkuse hindamine – kavaga ettenähtud tegevuste täitmise kontroll

1. ALA ISELOOMUSTUS

Tabel 1. Ala iseloomustus

Ala nimi	**Rava loodusala (EE0060105), pindala 16,3 ha**
Alal asuv kaitstav ala	Rava maastikukaitseala (KLO1000214), pindala 16,3 ha
Asukoht ja piirid	Maa- ja Ruumiameti kaardirakendus
Kaitsekord	Vabariigi Valitsuse 23. jaanuari 2006. a määrus nr 18 „Rava maastikukaitseala kaitse-eeskiri"
Kaitseväärtuste paiknemine/maaomand/kõlvikuline jaotus[1]	Keskkonnaportaal

Rava loodusala peamiseks väärtuseks on puisniit ja erinevad loodusdirektiivi I lisa metsaelupaigatüübid. Peamise tegevusena nähakse ette puisniidu taastamist ja hooldamist.

[1] Ava töölaud portaalis, vali vaade – Kaitstavad alad või Natura alad, selle alt rippmenüüst vali ala, mille kohta infot soovid. Ei kuvata I ja II kaitsekategooria liigi isendite leiukohti.

1.1 Uuritus

1.1.1 Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Tabel 2. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Inventuuri/ uuringu nimi	Tüüp	Inventeeritav/ uuritav väärtus	Aasta	Inventuuri/ uuringu läbiviija	Märkused
Rohelise kaksikhamba inventuur Rava maastikukaitsealal	Inventuur	Sammaltaimed	2019	MTÜ Linnurohi	-
Elupaigatüüpide inventuur	Inventuur	Elupaigatüübid	2016, 2025	Keskkonnaamet	2016 toimus elupaigatüüpide kordusinventuur. 2025 täpsustati puisniidu piiri.

1.1.2 Riiklik seire

Loodusala kaitseväärtustega seotud spetsiifilisi seireid alal läbi ei viida.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

Rava loodusalal kaitstakse loodusdirektiivi elupaigatüüpe: vanad laialehised metsad (9020*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050). Liikidest on eesmärgiks seatud rohelise kaksikhamba (*Dicranum viride*) ja kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*) elupaikade kaitse. Rava maastikukaitseala eesmärgiks on lisaks eelnevale ka puisniitude (6530*) kaitse.

2.1 Elupaigatüübid

Tabel 3. Elupaigatüüpide kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus KE – kaitse-eeskirjas nimetatud (jah/ei) LoD – loodusdirektiivi lisa number LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse-eesmärk**		**Esinduslikkus**[2]	**Üldine LK väärtus**[3]	**Panus (%)**[4]	**Märkused**
	P (ha)	LK seisund[5]	Andmekvaliteet	Sõnaline kirjeldus[6]	P (ha)				
6530* Puisniidud **KE – jah, LoD – I, LoA – ei**	9,2	A	Täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• Säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	9,2	A	A	0,46-0,23	Lisada loodusala kaitse-eesmärgiks. Lisada SDF eesmärgiks 9,2 ha. Varasemalt (2001 inventuuril) oli puisniit ekslikult inventeeritud metsaelupaikadeks 9020* ja 9050.

[2] Elupaigatüübi esinduslikkus (keskmistatud): A – väga hea, B – hea, C – arvestatav, p – potentsiaalne, X – teadmata. Andmed EELIS-st 17.09.2026 seisuga. Täpsemalt: metsaelupaigatüüpide inventeerimise juhend, niiduelupaigatüüpide inventeerimise juhend, järve-elupaigatüüpide inventeerimise juhend, soo-elupaigatüüpide inventeerimise juhend

[3] Üldine looduskaitseline väärtus (keskmistatud): A – väga kõrge, B – kõrge, C – keskmine, X – teadmata. Andmed EELIS-st 17.09.2026 seisuga.

[4] Panus üldpindlasse on 2019. a loodusdirektiivi aruande andmete põhjal. Numbrid näitavad, milline on selle loodusala elupaigatüüpide osakaal kogu Eesti elupaigatüüpide pindalast.

[5] Looduskaitseline seisund (Conservation): A – väga hästi säilinud, B – hästi säilinud, C – keskmiselt säilinud või osaliselt rikutud, X – säilimise aste teadmata. Andmed EELIS-st 17.09.2026 seisuga.

[6] Kaitse-eesmärke seatakse LK seisundist lähtuvalt.

9020* Vanad laialehised metsad **KE – jah, LoD – I, LoA – jah**	5,3	B	Täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• Säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	5,3	B	B	0,07	Lähtuvalt täpsustunud inventuuri andmetest korrigeerida elupaiga pindala SDF-is (7,1 ha → 5,3 ha). Pindala vähenemine tuleneb teaduslikust veast elupaigatüübi määrangul algsel (2001) inventuuril. Osal elupaigast ei ole tegelikult tegemist laialehise metsa, vaid puisniiduga.
9050 Rohunditerikkad kuusikud **KE – jah, LoD – I, LoA – jah**	0,8	B	Täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	• Säilitada elupaigatüübi pindala ja hea seisund	0,8	C	C	0,01	Lähtuvalt täpsustunud inventuuri andmetest korrigeerida elupaiga pindala SDF-is (7,9 ha → 0,8 ha). Pindala vähenemine tuleneb teaduslikust veast elupaigatüübi määrangul algsel (2001) inventuuril. Osal elupaigast ei ole tegelikult tegemist kuusiku, vaid laialehise metsa ja puisniiduga.

2.2 Liigid

Tabel 4. Liikide kaitse-eesmärgid

Kaitseväärtus ja ladinakeelne nimetus LKS – kaitsekategooria (I; II; III) KE – hoiuala määruses nimetatud (jah/ei) LoD – loodusdirektiivi lisa number LoA – loodusala kaitse-eesmärgiks nimetatud (jah/ei)	**Kava koostamisel olemasolevad andmed**			**Kaitse eesmärk**	**Panus (%)[7]**	**Märkused**
	Populatsiooni suurus (min-max, täpne suurus/elupaiga pindala)	**Ühik[8]**	**Andmekvaliteet**			
Natura loodusala eesmärgid						
Roheline kaksikhammas (Dicranum viride) LKS – II, KE – jah, LoD – II, LoA – jah	10,4/23	ha/asustatud puud	• Täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	Säilitada liigi elupaiga ulatus ja hea kvaliteet ning populatsiooni suurus	-	Liik asustab tammede, pärnade ja kaskede tüvesid.
Kaunis kuldking (Cypripedium calceolus) LKS – II, KE – jah, LoD – II, LoA – jah	7,5/460	ha/isend	• Täielik uuring või statistiliselt usaldusväärne hinnang	Säilitada liigi elupaiga ulatus ja hea kvaliteet ning populatsiooni suurus	-	-

[7] Numbrid näitavad, milline on selle loodusala liikide osakaal liigi kaitse tegevuskavade soodsast seisundist või liikide osakaal 2019. aasta loodusdirektiivi aruande liikide üldarvukusest. Kui veerus pole väärtust märgitud, siis puudub liigi tegevuskava või liigi tegevuskavas pole seatud arvulisi (pindala või isendid) eesmärke või puudub liigil arvuline hinnang loodusdirektiivi aruandluses.

[8] Kasutatavad ühikud: isendite arv (rändajad (r), talvitujad (t), isased – metsis (kukke)), paaride arv (p), taimede arv (õitsvad varred, võrsed), puhmikute arv (taimed), elupaiga/kasvukoha suurus (ha), asustatud puud/kivid (samblad, samblikud, lendorav), asustustihedus (ha ^{2}, linnuatlases), atlase ruutude arv (liigi esinemine), leiukohtade arv.

3. MÕJUTEGURID, MEETMED JA TEGEVUSED

Tabel 5. Mõjutegurid, meetmed ja tegevused

Väärtus	Mõjutegur	Kood	Olulisus[9]	Paiknemine[10]	Meede	Kood	Tegevuse tüüp	Märkused
Puisniit (6530*)	Hoolduse lakkamine	PA05	tähtis	sees	Niitmise ja karjatamise säilitamine	MA03	Pärandniitude hooldustöö	RMK on ala hooldanud alates 2010. aastast. 2025. aastal anti ala rendile. Kuigi ala on pikalt hooldatud, on seal edasise hooldamise (niitmise, niite kokkukogumise) võimaldamiseks vajalik teha täiendavaid taastamistöid. Alal leidub hajusalt hooldamist takistavaid kõrgeid kände, lahtiseid kive, lamatüvesid ja võsa. Kohati on vaja eemaldada üksikpuid.
					Pärandniitude taastamine (sh parendada)	MA04	Pärandniitude taastamistöö	
Kaunis kuldking	Hoolduse lakkamine	PA05	tähtis	sees	Niitmise ja karjatamise säilitamine	MA03	Pärandniitude hooldustöö	Liigi kasvukoht kattub puisniiduga, mille hooldamine aitab vältida võsastumist.

4. KAVANDATUD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED

Kavandatud kaitsekorralduslikke tegevuste tabelisse on koondatud tööd, mis on vajalikud kaitse-eesmärkide saavutamiseks. Tegevused on planeeritud 12 aasta peale.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:
1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on

[9] Olulisuse liigitus: tähtis, keskmise tähtsusega, vähetähtis.
[10] Paiknemine määrata: kas mõju on loodusala sisene, väline, mõlemad.

kaitseväärtuste säilimisele ja toimiva surveteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus (taastamine, taasloomine); kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus (inventeerimine);
2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele ja ohutegurite kõrvaldamisele;
3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele (infotahvlid, külastustaristu).

Tabel 6. Kavandatud kaitsekorralduslikud tegevused

Nr	Tegevuse nimetus	Maht	Ühik	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	Ajagraafik
Inventuurid, seired, uuringud							
1	Rohelise kaksikhamba ja kauni kuldkinga kordusinventuur[11]	10,4 ja 7,6	ha	Inventuur	KeA	II	2030
Hooldus, taastamine ja ohjamine							
2	Puisniitude (6530*) taastamine	9,2[12]	ha	Pärandniitude taastamistöö	RMK	I	2027
3	Puisniitude (6530*) hooldamine	9,2	ha	Pärandniitude hooldustöö	RMK	I	Igal aastal
Taristu, tehnika ja loomad							
4	Tähiste hooldamine	2	tk	Tähiste hooldamine	RMK	III	Igal aastal (vastavalt vajadusele)
Kavad, eeskirjad							
5	Kaitsekorralduskava andmete üle vaatamine ja vajadusel uuendamine	-	-	Tegevuskava	KeA	I	1 kord kaheteistkümne aasta jooksul
6	Loodusala kaitse-eesmärkide muutmine	-	-	Kaitsekorra muutmine	KliM	I	2028

[11] Kaitsekorraldusperioodil inventeerida uuesti kaitse-eesmärgiks olevad liigid, teha kindlaks arvukus, seisund ja levik.
[12] Märgitud kogu puisniidu pindala, sest ala hooldamise (niitmise, niite kokkukogumise) võimaldamiseks on vajalik teha täiendavaid taastamistöid hajusalt kogu niidu alal. Taastamistööd viiakse läbi vastavalt RMK looduskaitsetöö lähteülesandele (ID 5259), mille KeA kooskõlastas 02.09.2026 kirjaga nr 7-11/26/13160-2.

7	Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine	-	-	Tegevuskava	KeA	I	1 kord kaheteistkümne aasta jooksul

5. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduskava eelmise kaitsekorraldusperioodi planeeritud tegevuste hindamine (tabel 7) keskendub kaitsekorralduslike tegevuste täitmise analüüsile, mida teostatakse 12-aastase intervalliga. Vajadusel, kui toimub kava uuendamine või muutmine enne regulaarset ülevaatamist, mille käigus uuendatakse tegevuste tabelit, tuleb läbi viia ka eelmise kaitsekorraldusperioodi planeeritud tegevuste hindamine.

Kaitse tulemuslikkuse hindamine toimub vastavalt Euroopa Liidu rahastuse toel valminud Eesti jaoks kohandatud loodusobjektide kaitse tulemuslikkuse hindamise metoodikale ja selle eesmärk on hinnata laiemalt, kas looduskaitse meetmed tagavad alapõhiste kaitse-eesmärkide täitmise ja kaitseväärtuste seisundi paranemise[13]. Vastav hindamine on tehtud eraldiseivalt ja on esitatud kaitsekorralduskavas lisana 1.

Tabel 7. Eelmisel kaitsekorraldusperioodil planeeritud tegevuste elluviimise hindamine

Tegevuse nimetus	Täitmise ulatus	Märkused
Hooldus, taastamine ja ohjamine		
Koosluse hooldamine	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud	RMK on ala hooldanud igal aastal alates 2010. aasta. 2025. aastast on ala antud rendile.
Kavad, eeskirjad		
Kaitse-eeskirja muutmine	Tehtud	2026 kinnitati kaitse-eeskirja muudatused.
KKK tulemuslikkuse vahehindamine ja uuendamine	Tehtud	Tulemuslikkuse hindamine on esitatud lisas 1. 2026 kinnitatakse uus KKK.

[13] Bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamise raamistik Eestis. Kättesaadav: Bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete tulemuslikkuse hindamise raamistik Eestis | Keskkonnaamet

6. KÜLASTUSKORRALDUS

Rava loodusala puhul on tegemist Järvamaal suhteliselt aktiivselt külastatava alaga. Loodusala asub Rava paisjärve kaldal. Põhiliselt külastatakse puisniitu ja RMK külastustaristut. Loodusalal paikneb RMK Rava lõkkekoht ja seda läbib RMK Peraküla-Aegviidu-Ähijärve matkatee. Olemasolevate avalike külastustaristu objektidega saab tutvuda Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduses „Huvipunktid". Alale on paigaldatud kaks tähist tekstiga „Rava maastikukaitseala Rava sihtkaitsevöönd". Tähiste seisukord on hea.

KASUTATUD ANDMEALLIKAD

Eesti looduse infosüsteem (EELIS).

MTÜ Linnurohi, Iti Jürjendal. (2019). Rohelise kaksikhamba inventuur Rava maastikukaitsealal.

Vabariigi Valitsuse 05. augusti 2004. a korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri".

Vabariigi Valitsuse 23. jaanuari 2006. a määrus nr 18 „Rava maastikukaitseala kaitse-eeskiri".

LISA 1. LOODUSKAITSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

ŠVEITSI–EESTI koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Rava maastikukaitseala

2025

Liggi Namm

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	**Rava maastikukaitseala**
KKR kood	KLO1000214
Asukoht (maakonnad)	Järva maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	2000. a moodustati Rava maastikukaitseala. Maastikukaitseala moodustati 1963.a kaitse alla võetud Rava tammede ja 1972. a kaitse alla võetud Rava tammiku baasil.
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	1
sihtkaitsevööndite kogupindala	16,2 ha
piiranguvööndite arv	0
piiranguvööndite kogupindala	0
IUCN kategooria(d)	IV, V
Natura 2000 võrgustiku alad	Rava loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	16,2
Maismaa pindala (ha)	16,2
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	0
Kaitsekorralduskava nimi	Rava maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2017-2026
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2017-2026
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Liggi Namm
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa)	31.03.2025 (täiendatud 14.05.2025)
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	On olemas alapõhine kaitsekorraldusakva, lisaks rakendub pärandniitude hoolduskava.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorralduspериoodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud 50-90% väärtustest	kaitsekorralduskava	Kaitseväärtused (kaitse-eeskirjas kaitseeesmärgid) on kaunis kuldking ja roheline kaksikhammas. Rohelise kaksikhamba andmed pärinesid 2002. aastast ja kauni kuldkinga omad 2008. aastast. Rohelise kaksikhamba info loeb hindaja mitte kindlaks tehtuks.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitseeesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorralduspериoodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	kaitsekorralduskava	Kaitseväärtused (kaitse-eeskirjas kaitseeesmärgid) on 9020* ja 9050. Nende seisund on kaitsekorraldsuperioodi alguses kindlaks tehtud. Kava koostamise käigus tehti invetnuur, millega määrati osa alast puisniiduks.
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Kesine - <50% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	kaitsekorralduskava	Rohelise kaksikhamba andmed on kaitsekorralduskava koostamise ajal 14 aastat vanad, neid ei loe hindaja kvaliteetseks. Kauni kuldkinga andmed on kaitsekorralduskava koostamise ajal 8 aastat vanad, need võib pigem lugeda kvaliteetseks, antud on ka arvukus ja kasvukoha seisund.
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusväärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	kaitsekorralduskava	Usaldusväärsus hea, kaitsekorralduskava koostamise ajal tehtud lausaline inventuur.
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorralduspериoodil/selle kaitsekorralduspериoodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Andmelünkasid ei ole analüüsitud/kavas(-des) kajastatud	kaitsekorralduskava	Kaitsekorralduskavast tuleb välja, et andmed rohelise kaksikhamba kohta on vananenud. Nende uuendamiseks ei ole tegevusi ette nähtud.

planeerimine	seisund	Kas tuvastatud andmelüngad on kaitsekorralduse perioodil täidetud?	Kõik tuvastatud andmelüngad on täidetud.	EELIS	Kuigi kaitsekorralduskava ei näe ette rohelise kaksikhamba inventuuri ja selle liigi andmed pole kavas andmelüngana välja toodud, tellis Keskkonnaamet 2019. a rohelise kaksikhamba inventuuri.
planeerimine	surveteguri d	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on surveteguri d (otsesed negatiivsed mõjuteguri d) tuvastatud?	Surveteguri d on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	kaitsekorralduskava	Kaitsekorralduskavas on surveteguri mõistes kasutatud "ohutegur". Kõikidele kaitseväärtustele on surveteguri d tuvastatud, kui selliseid tegureid pole, on tabelis kriips.
planeerimine	surveteguri d	Kas surveteguri te olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Surveteguri te ulatus ja olulisus on kindlaks määratud poolte või enama (50% - <100%) kaitseväärtuste ja surveteguri te puhul	kaitsekorralduskava	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseks järgmisest osast: Kuni ühtlustatud surveteguri te määratlemise metoodika väljatöötamiseni saab piisavaks lugeda üldiseid kirjeldavaid hinnanguid. Surveteguri olulisuse ja ulatuse saab määratuks lugeda, kui on üldjoontes teada kus asukohas ja/või milliseid kaitseväärtuseid surveteguri mõjutab (nt kas surveteguri on oluline kogu kaitsealal või ainult mingis kindlas piirkonnas) ning selle põhimõtteline tähtsus ala või väärtuse kontekstis (nt kas sellega tegelemine on primaarne). Kus mõjub, on üldiselt teada, kuid põhimõtteline tähtsus alal alati mitte.
planeerimine	surveteguri d	Nimeta ala kõige olulisemad surveteguri d?	looduslikud protsessid	kaitsekorralduskava, hindaja teadmised	Kuldkinga surveteguri on kasvukoha võsastumine.
planeerimine	surveteguri d	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid surveteguri d?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid surveteguri d ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	kaitsekorralduskava	
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitseeesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	kaitsekorralduskava	
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovitavat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	kaitsekorralduskava	

planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	kaitsekorralduskava, kaitseeeskiri	Alal on kaitse-eeskirjas kaitseväärtusena (kaitse eesmärgina) nimetatud ainult liigid ja elupaigad.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka sellistele hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Jah	kaitsekorralduskava, kaitseeeskiri	Kaitsekorralduskavas on eesmärgid seatud ka puisniitudele (6530*), mis ei ole määrusega seatud kaitseväärtuseks.
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslikke tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	kaitsekorralduskava	Vajalik on koosluse hooldamine, mis on ühtlasi kauni kuldkinga kasvukoht.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele. Kõik meetmed on SMART.	kaitsekorralduskava	Rohelise kaksikhamba ja metsaelupaikade jaoks ei ole meetmeid kavandatud, sest tuleb jätta looduslikule arengule. Meetmed on kauni kuldkinga kasvukohas (puisniidul) hooldamine. Meetmed on SMART kui vaadata seda koos kaitsekorralduskava lisas oleva kaardiga.
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei ole asjakohane (teadaolevalt puudub vajadus tegevusteks väljaspool piire)	kaitsekorralduskava, hindaja teadmised	
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	kaitsekorralduskava	Survetegur on võsastumine, mille vältimiseks on tegevus (hooldamine) kavandatud.
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	hindaja teadmised	

rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitseeesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%-<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitseeesmärkide saavutatust	kaitsekorralduskava, EELIS, hindaja teadmised	Kaitsekorralduskavas seireid, inventuure, uuringuid ei ole plaanitud. Metsaelupaigad on inventeeritud 2016. a, asuvad sihtkaitsevööndis, kus nende säilimne ja võimalik pikaajaline esinduslikkuse tõus on tagatud. Puisniidu senise hooldamisvõtte kohta pole seiret, invetnuuri vms tehtud, et hinnata selle tulemuslikkust. Pusiniitu on hooldatud 1x aastas hekseldamise teel. Alates 2025. aastast hakatakse hooldama puisniidule sobiva hooldamisvõttega (niitmine, niite kokku kogumine). Tehtud on rohelise kaksikhamba invetnuur (2019). Kauni kuldkinga vaatlused 2018. a ja 2021.a.
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	ei kohaldu		
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Seiretulemusi on vähesel määral/üksikjuhtumitel kasutatud ala kaitse korralduse/meetmete kohandamiseks	kaitsekorralduskava, Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteem, hindaja teadmised	Plaanis on täiendada kaitse-eeskirjas olevaid kaitse-eesmärke.Seda on kavas teha enne kaitsekorralduskava kinnitamist tehtud inventuuri alusel. Kliimaminister on vastava algatamise käskkirja allkirjastanud.
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	KeA piirkondlik kaitse planeerimise vanemspetsialist	Ainus huvirühm oli RMK, keda kaasati.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Ei ole asjakohane	KeA piirkondlik kaitse planeerimise vanemspetsialist	
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei - konflikte ei tekkinud	KeA piirkondlik kaitse planeerimise vanemspetsialist	
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud pool-looduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Pärandniitude taastamistöid ei ole plaanitud, neid pole vaja teha.

väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (sooelupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Kõik või enamik (≥90%) hooldust vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	RMK tehtud tööde andmestik	Kaitsekorralduskava näeb ette koosluse hooldamise igal aastal, seda on tehtud.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Spetsiaalselt liigikaitselisi töid ei ole planeeritud. Koosluse hooldustöö on kasulik ka kaitsealustele taimeliikidele.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Selliseid töid ei ole kavandatud.
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtajaks rakendamata ja miks?	Kaitse-eeskirja ei ole muudetud, kuid see on võetud plaani (on kaitse-eesmärkide algatamise käskkiri). Tulemuslikkuse vahehindamist ei ole 2021. a tehtud, sest selleks puudus vajalik metoodika.	kaitsekorralduskava, hindaja teadmised, Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteem	
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Inventuure, seireid, uuringuid kaitsekorralduskavas ei planeerita.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud meetmetest on rakendatud	kaitsekorralduskava, Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteem, hindaja teadmised	Hindamise ajaks on tähtajad möödas kavas planeeritud vahehindamisel ja kaitse-eeskirja uuendamisel. Kumbagi pole tehtud. Kaitseeeskirja muutmiseks on olemas ministri algatamise käskkiri, eeskirja muutmisega (kaitse-eesmärkide täiendamisega) on alustatud.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	kaitsekorralduskava, RMK tehtud tegevuste andmed	Puhkekoht on hooldatud
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	ei kohaldu	kaitsekorralduskava, hindaja teadmised	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Kõigi või enamiku (≥90%) (indikaator)liikide seisund on stabiilne või paranenud	kaitsekorralduskava, EELIS	Rohelisel kaksikhambal oli kaitsekorralduskava koostamise ajal üks arvukuse andmeteta leiukoht. 2019. a inventuuri alusel on leiukoha piirid ja liigi arvukus täpsustunud, seisund EELISes on rahuldav/keskmine. Kauni kuldkinga 2018. a vaatluse andmetel on kasvukoha seisund väga hea, loendati üle 400 taime (eesmärk kavas on 200 taime). Hindaja loeb rohelise kaksikhamba seisundi stabiilseks ja kauni kuldkinga oma paranenuks võrreldes kaitsekorralduskava tegemise aegset ja hindamise aegset viimast vaatlust.
väljundid	tulemused	Kui ≥90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	kauni kuldkinga kasvukoha hooldus	hindaja teadmised	
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	ei kohaldu	kaitsekorralduskava, EELIS	
väljundid	tulemused	Kui alla 90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja liikide seisundi halvenemise põhjused ja/või, millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	ei kohaldu	kaitsekorralduskava, EELIS	
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Kõigi või enamiku (≥90%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või on jäänud samaks.	EELIS, hindaja teadmised	Ala on määratud 9020* ja 9050 kaitseks. Mõlemad asuvad tervenisti sihtkaitsevööndis. Kuigi pärast 2016. a ei ole uut inventuuri teinud, arvestab hindaja, et sihtkaitsevööndis, kus metsaelupaigad on looduslikus arengus, on nende seisund stabiilne või paranenud.
väljundid	tulemused	Kui ≥90% elupaikade seisund on sama või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	sobiv kaitserežiim (metsaelupaigad sihtkaitsevööndis)	hindaja teadmised	
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	ei kohaldu		

väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	ei kohaldu		

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/ vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on hea või paranenud	KAURi ELME kaardikihid	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Rava MKA hindepunktid nelja ökosüsteemi teenuse (mulla org C, elupaigahüve, tolmeldamine, vee reguleerimisvõime) kaardi alusel on 7,97 (hea).
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on stabiilne	KAURi ELME kaardikihid	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Rava MKA sidususe hindepunktid ELME kaardikihtide alusel on 56,27 (keskmine).
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Puuduvad teadaolevad rikkumised	Keskkonnaamet	Teatamise peale on tehtud kontroll, rikkumist ei tuvastatud.
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Ei, kuid kaitsekorra muutmine on juba töös	Keskkonnaamet	Plaanis on lisada kaitse-eeskirja kaitseeesmärgiks 6530*.
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Ei, kuid kaitse-eeskirja/määruse muutmine on juba töös	Keskkonnaamet	Plaanis on lisada kaitse-eeskirja kaitseeesmärgiks 6530*.

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
Koondskoor	**87**	**69**	**79,3%**
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	18	12	66,7%
Survetegurid (planeerimine)	9	5	55,6%
Eesmärgid (planeerimine)	9	9	100,0%
Meetmed (planeerimine)	6	6	100,0%
Sisendid (rakendamine)	9	6	66,7%
Protsess (rakendamine)	3	3	100,0%
Meetmed (väljundid)	9	7	77,8%
Tulemused (väljundid)	21	18	85,7%
Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	42	32	76,2%
Rakendamine	12	9	75,0%
Väljundid	30	25	83,3%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruses/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatatud: - looduskaitseseadusest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud);- kaitseala n-ö aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-ö aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud ala de pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitselisi eesmärke.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutmine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaaralad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdromorfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareaali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate= U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown=XX